

Samenvatting onderzoek

Van Ambitie naar Realisatie: Automatische Toekenning van Sociale Rechten in Nederland Juridische, technische en governance randvoorwaarden voor een proactieve overheid

Door: Haagse Beek Organisatieadvies

Korte samenvatting van het onderzoek

Voor de Staat van de Uitvoering 2026 is onderzocht wat nodig is om automatische toekenning van sociale rechten in Nederland mogelijk te maken. Dit sluit aan bij de ambitie van eerdere edities om niet-gebruik van regelingen te verminderen en burgers beter te ondersteunen.

Centrale vraag:

Wat moet juridisch en technisch georganiseerd worden om automatische toekenning van sociale rechten in Nederland mogelijk te maken?

Belangrijkste uitkomsten

Het onderzoek laat zien dat automatische toekenning haalbaar is, mits vier randvoorwaarden structureel worden verankerd:

- Juridische grondslag: generieke wetgeving voor ambtshalve toekenning en gegevensdeling.
- Uniforme definities en databouwstenen: programmatische wetgeving en objectieve criteria.
- Robuuste infrastructuur: veilige, federatieve gegevensuitwisseling en gebruik van authentieke bronnen.
- Governance en politieke keuzes: duidelijke rolverdeling, voorafgaande toetsing en langetermijnvisie.

Aanbevelingen en tips

Nederland kan dezelfde stap zetten als Vlaanderen door deze randvoorwaarden in samenhang te realiseren. Dit vraagt om een generieke wettelijke basis, standaardisatie van begrippen, een federatief datastelsel en een governance-model dat publieke waarden borgt. Start met de koppeling van bestaande initiatieven en gefaseerde invoering.